

VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **KOMISJI NADZWYCZAJNEJ**
DO SPRAW ZMIAN W KODYFIKACJACH
(NR 62)
z dnia 17 stycznia 2019 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach (nr 62)

17 stycznia 2019 r.

Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach, obradująca pod przewodnictwem posła **Arkadiusza Mularczyka (PiS)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (druk nr 3028).

W posiedzeniu udział wzięli: **Marcin Warchoła** podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości wraz ze współpracownikami, **Tomasz Szafrąński** zastępca dyrektora Biura Prezydyjalnego Prokuratury Krajowej oraz **Jarosław Święczkowski** – stały doradca Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Agnieszka Grybska, Maciej Zaremba** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Tomasz Czech, Sławomir Osuch** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach. Po raz pierwszy posiedzenie odbywa się w nowym budynku, mamy więc bardzo dobre warunki pracy. Rozpoczynamy posiedzenie Komisji. W dniu dzisiejszym mamy jeden punkt porządku dziennego – rozpatrzenie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (druk nr 3028).

Jeżeli nie uda się nam rozpatrzyć tego projektu do godz.15.30, kiedy rozpoczną się głosowania w Sejmie, proponuję, żebyśmy po głosowaniach powrócili do zakończenia prac nad przedłożeniem. Kto będzie prezentował projekt? Jak słyszę nieobecny jest przedstawiciel Senatu. W tej sytuacji bardzo proszę pana ministra Marcina Warchoła o zabranie głosu.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Marcin Warchoła:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, projekt dotyczy realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 marca 2017 r. o sygn. akt SK 13/14, w którym TK stwierdził niezgodność art. 204 § 1 i 2 w związku z art. 22 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego z Konstytucją RP. Chodzi o przepisy, które nie przewidywały prawa do osobistego udziału sprawcy, wobec którego stosowany jest środek zabezpieczający polegający na umieszczeniu w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym, w posiedzeniu sądu w przedmiocie dalszego stosowania tego środka zabezpieczającego. Jako taki przepis ten został uznany za niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 41 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Dlatego Trybunał Konstytucyjny wskazał, że w opisywanej sytuacji udział obrońcy nie rekompensuje udziału w posiedzeniu sądu samego oskarżonego, a więc osoby, wobec której tego typu środek jest stosowany. Trybunał zwrócił jednocześnie uwagę na to, że zadaniem ustawodawcy powinno być kreowanie mechanizmów zapobiegających blokowaniu postępowania sądowego wówczas, gdy osoba, wobec której postępowanie jest prowadzone, podejmuje celowe działania zmierzające do nieuzasadnionego wydłużania tego postępowania.

Trybunał zwrócił uwagę na dwie wartości. Z jednej strony na potrzebę osobistego udziału oskarżonego w posiedzeniu, a z drugiej, na zapobieganie ewentualnej obstrukcji postępowania. Dlatego propozycja nowelizacji k.k.w. zakłada, jak napisano w uzasadnie-

niu, żeby: „ten udział został zagwarantowany, a zarazem sprawca mógł nie brać udziału w posiedzeniu, jeżeli z opinii biegłych wynika, że byłoby to niewskazane, chyba że sąd uzna jego udział za konieczny”.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Rozumiem, panie ministrze, że stanowisko rządu wobec projektu jest pozytywne?

Podsekretarz stanu w MS Marcin Warchoł:

Tak jest.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy macie państwo jakieś uwagi o charakterze legislacyjnym?

Podsekretarz stanu w MS Marcin Warchoł:

Nie zgłaszamy żadnych uwag.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy ze strony posłów i Biura Legislacyjnego są uwagi ogólne do projektu? Nie słyszę uwag. W takim razie przechodzimy do rozpatrzenia poszczególnych przepisów.

Czy są uwagi do tytułu ustawy. Nie słyszę. Przyjęliśmy tytuł ustawy.

Przechodzimy do rozpatrzenia zmiany 1 w następującym brzmieniu:

„1) w art.199a § 2 otrzymuje brzmienie:

§ 2. W sprawach dotyczących wykonania środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym właściwy jest sąd, w którego okręgu sprawca przebywa, będący sądem tego samego rzędu co sąd, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji. Sąd ten jest również właściwy w przedmiocie zmiany tego środka zabezpieczającego na inny środek zabezpieczający”.

Biuro Legislacyjne ma uwagi. Bardzo proszę.

Legislator Tomasz Czech:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, mamy pewną wątpliwość i w związku z tym pytanie do przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości. Na kanwie postanowienia sądu apelacyjnego z 2012 r. pojawiła się wątpliwość dotycząca tego, czy § 2 w art. 199a stanowi wyjątek od art. 3 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego. Nam się również tak wydaje. Jeżeli rzeczywiście byłby to wyjątek od art. 3 § 1, to wtedy we wszystkich sprawach dotyczących wykonywania środków zabezpieczających właściwy byłby sąd, który orzekał w pierwszej instancji według art. 3 § 1. Jedynie w art. 199a § 2 byłoby zapisane, że jest to sąd, w którego okręgu przebywa sprawca. Gdybyśmy jednak uznali, że jest to wyjątek od art. 3 § 2, o czym mówił częściowo sąd apelacyjny w swoim postanowieniu, to wtedy mielibyśmy taką sytuację, że wykonywanie wszystkich środków zabezpieczających rozpatrywałby sąd, w którego okręgu sprawca przebywa. Chyba nie takie było zamierzenie wnioskodawców.

Oczywiście, jeżeli uznamy, że jest to wyjątek od art. 3 § 1, czyli że o wszystkich środkach zabezpieczających będzie decydował sąd, który orzekał w pierwszej instancji, to czy nie należałoby wprowadzić jakiegoś przepisu przejściowego, który uregulowałby tę konkretną sprawę? Dla przypomnienia powiem, że obecnie w sprawach o wykonania środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym orzeka właściwy sąd, który orzekał w pierwszej instancji. Tutaj mamy do czynienia z trochę inną właściwością. Czy w tym przypadku wystarczająca jest norma art. 35 kodeksu, określająca sposób postępowania w przypadku, jeżeli zmienia się właściwość sądu? Może należałoby wprowadzić tutaj jakiś dodatkowy przepis przejściowy?

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Kto z Ministerstwa Sprawiedliwości odpowie na te pytania?

Dyrektor Departamentu Legislacyjnego Prawa Karnego Ministerstwa Sprawiedliwości Tomasz Darkowski:

Szanowni państwo, rzeczywiście art. 199a k.k.w. jest wyjątkiem w stosunku do art. 3. Ten przepis był wprowadzony przy okazji nowelizacji Kodeksu karnego w 2015 r., gdy zmieniany był rozdział X k.k. Wprowadzono wtedy nową treść przepisów dotyczących orzeka-

nia środków zabezpieczających. Proszę zwrócić uwagę, że w art. 93d jest zapisana możliwość orzekania środków zabezpieczających, które można nazwać postpenalnymi, które są orzekane po wyroku skazującym wobec sprawców, którzy okazali się poczytalni. Takie orzeczenie następuje do czasu zakończenia wykonywania kary pozbawienia wolności.

Wówczas sąd pierwszej instancji, który wydał orzeczenie skazujące, powinien równocześnie ocenić stopień niebezpieczeństwa, który stwarza sprawca spełniający wymogi określone w art. 93c. W tym artykule mamy katalog osób, wobec których można orzec środek zabezpieczający. Sąd porównuje wówczas konieczność orzeczenia środka zabezpieczającego z represją karną orzeczoną w karze i środku karnym.

Ze względu na zmianę podyktowaną orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, to nie będzie musiał być ten sam sąd, który wydał orzeczenie, ale *de facto* powinien być to sąd pierwszej instancji, a więc równorzędny, który będzie dokonywał oceny merytorycznej. W związku z tym § 2 art. 199a stanowi wyjątek od art. 3. Naszym zdaniem, nie muszą być dokonane jakieś zmiany związane z przepisami intertemporalnymi.

Legislator Tomasz Czech:

Chciałbym tylko doprecyzować. Jak rozumiem, wszystkie pozostałe środki zabezpieczające będą orzekane tak jak do tej pory, tj. na podstawie obecnego art. 3 § 1 lub art. 199a § 2.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem zmiany 1? (8). Kto jest przeciwny? (0) Kto się wstrzymał od głosu? (0) Zmiana 1 została jednogłośnie przyjęta.

Przechodzimy do rozpatrzenia zmiany 2 a) w art. 203. Proponuje się w niej, żeby § 1 otrzymał następujące brzmienie:

„§ 1. Kierownik zakładu psychiatrycznego, w którym wykonuje się środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym, nie rzadziej niż co 6 miesięcy przesyła do sądu opinię o stanie zdrowia sprawcy umieszczonego w tym zakładzie oraz o postępach w leczeniu lub terapii. Opinię taką kierownik zakładu psychiatrycznego obowiązany jest przesłać bezzwłocznie, jeżeli w związku ze zmianą stanu zdrowia sprawcy uzna, że jego dalsze pozostawanie w zakładzie nie jest konieczne”.

Czy są uwagi do tego przepisu? Nie ma uwag. Jeśli nie ma uwag, to przyjmujemy ten przepis. Dziękuję.

Proponuje się, żeby po § 2 dodać § 2a w następującym brzmieniu:

„§ 2a. W opiniach, o których mowa w § 1 i 2, zamieszcza się również opinię o tym, czy ze względu na stan zdrowia sprawcy jego udział w posiedzeniu, o którym mowa w art. 204 § 2, byłby niewskazany. W razie potrzeby zasięga się opinii innych biegłych”.

Czy ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości i Biura Legislacyjnego są uwagi do tego przepisu?

Nie ma uwag. W takim razie przyjmujemy zmianę 2 b).

Przechodzimy do rozpatrzenia zmiany 3, w której proponuje się po art. 204 po § 2 dodanie § 2a–2d w brzmieniu:

„§ 2a. Sprawca ma prawo wziąć udział w posiedzeniu, o którym mowa w § 2.

Sprawca nie bierze udziału w posiedzeniu, jeżeli z opinii biegłych wynika, że byłoby to niewskazane, chyba że sąd uzna jego udział za konieczny.

§ 2b. Doręczając sprawcy zawiadomienie o terminie posiedzenia, należy go pouczyć o prawie do złożenia wniosku o doprowadzenia go na posiedzenie.

§ 2c. Wniosek, o którym mowa w § 2b, powinien być złożony w terminie 7 dni od daty doręczenia zawiadomienia. Wniosek złożony po terminie podlega rozpoznaniu, jeżeli nie powoduje to konieczności zmiany terminu posiedzenia, o którym mowa w § 2.

§ 2d. Wniosek, o którym mowa w § 2b, może być złożony również kierownikowi zakładu psychiatrycznego, w którym sprawca jest umieszczony. Kierownik zakładu psychiatrycznego niezwłocznie przekazuje wniosek do właściwego sądu”.

Czy są uwagi? Bardzo proszę Biuro Legislacyjne.

Legislator Tomasz Czech:

Pierwsza uwaga i jednocześnie pytanie dotyczy § 2a. Co właściwie powinni wziąć pod uwagę biegli przy wydawaniu opinii dotyczącej tego, że sprawca nie będzie mógł brać udziału w posiedzeniu? Jak rozumiem, jest to częściowe powtórzenie treści przepisu

z art. 354 pkt 2, który zawiera takie samo sformułowanie. Proszę jednak zwrócić uwagę, że np. w § 2a art. 203 powołujemy się na opinię, o której mowa w przepisie art. 204 § 2, gdzie piszemy, że: „ze względu na stan zdrowia sprawcy jego udział w posiedzeniu, o którym mowa w art. 204 § 2, byłby niewskazany”. Czy § 2 generalnie stanowi taki ogólny przepis, który stanowi, że sąd może brać pod uwagę nie tylko opinie biegłych, którzy wskazują, że ze względu na stan zdrowia udział sprawcy nie jest wskazany? Czy chodzi też o opinię np. kierownika zakładu psychiatrycznego? Zapewne musiałby się na ten temat odbyć dłuższa dyskusja, ale czy jednak nie należałoby tego jakoś doprecyzować? Czy przepis w tym kształcie jest właściwie sformułowany?

Jeżeli chodzi o poprawki typowo językowe, to proponujemy żeby § 2b otrzymał następujące brzmienie:

„§ 2b. Doręczając sprawcy zawiadomienie o terminie posiedzenia, o którym mowa w § 2, należy go pouczyć o prawie do złożenia wniosku o doprowadzenia go na to posiedzenie”. Wynika z tego, że w każdym z dodawanych paragrafów wskazujemy, o jakie posiedzenie chodzi. Dlatego uważamy, że w § 2b także powinno to zostać doprecyzowane.

Proponujemy też, żeby § 2c otrzymał następujące brzmienie:

„§ 2c. Wniosek, o którym mowa w § 2b, powinien być złożony w terminie 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o terminie posiedzenia, o którym mowa § 2. Wniosek złożony po tym terminie podlega rozpoznaniu, jeżeli nie powoduje to konieczności zmiany terminu tego posiedzenia”.

To są poprawki językowe. Jeżeli Komisja i Ministerstwo Sprawiedliwości odniosą się do nich pozytywnie, to w ramach upoważnienia wprowadzimy je do tekstu projektu ustawy.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dziękuję. Czy jest zgoda na te poprawki? Słyszę, że jest zgoda. Proszę je uwzględnić w sprawozdaniu. Jak rozumiem, nie ma potrzeby składania formalnych wniosków w sprawie poprawek?

Legislator Tomasz Czech:

Jeżeli państwo uważają, że w pierwszej kwestii, dotyczącej doprecyzowania przepisu, wszystko jest w porządku, to z naszej strony nie ma zastrzeżeń.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Te poprawki są oczywiste. Innych uwag nie ma. Skoro jednak były zgłoszone pewne uwagi, to poddam zmianę 3 pod głosowanie. Kto z pani i panów posłów jest za przyjęciem zmiany 3? (8) Kto jest przeciw? (1) Kto się wstrzymał od głosu? (0).

Zarządzam kilkuminutową przerwę.

[po przerwie]

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

W związku z tym, że była sygnalizowana poprawka, a mam tylko 8 minut do głosowań w Sejmie, proponuję przerwę w posiedzeniu. Po głosowaniach wrócimy do prac na projektem i poprawką. Ogłaszam przerwę.

[po przerwie]

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Wznawiam posiedzenie Komisji. Była sygnalizowana poprawka, którą zaprezentuj pan poseł Waldemar Buda. Bardzo proszę.

Poseł Waldemar Buda (PiS):

Szanowni państwo. Chcę zaprezentować poprawkę do ustawy – Kodeks postępowania karnego. Chodzi o dodanie art. 618fa w brzmieniu:

„Art. 618fa. § 1. W wyjątkowych wypadkach organ procesowy może zdecydować o wypłacie biegłemu przed sporządzeniem opinii, jednorazowo lub w ratach, określonej kwoty pieniężnej na poczet wynagrodzenia, jeżeli jest to uzasadnione szczególną czasochłonnością czynności niezbędnych do wydania opinii lub innymi szczególnymi okolicznościami.

§ 2. Stosując § 1, organ wskazuje w postanowieniu, jaka kwota oraz w ilu ratach i w jakim terminie zostanie wypłacona biegłemu przed sporządzeniem opinii.

§ 3. Na postanowienie, o którym mowa w § 2 zażalenie nie przysługuje.

§ 4. Biegły ma obowiązek zwrotu wypłaconej mu kwoty, w zakresie w jakim przewyższa ona kwotę ostatecznie przyznanego mu wynagrodzenia, a w wypadkach określonych w art. 618f § 4a i 4b, biegły ma obowiązek zwrotu całej wypłaconej mu kwoty, jeżeli wynagrodzenie mu nie przysługuje albo od przyznania wynagrodzenia odstąpiono”.

Poprawka dotyczy sytuacji, w które czasochłonność pracy rzeczywiście powoduje, że jest duże zaangażowanie biegłego, a on nie otrzymuje należności. W związku z tym propozycja ta da w wielu przypadkach szansę na to, żeby biegły wcześniej zakończył pracę i żeby otrzymał wynagrodzenie jeszcze przed wydaniem opinii.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. Otwieram dyskusję. Zgłosił się poseł Andrzej Matusiewicz. Proszę bardzo.

Poseł Andrzej Matusiewicz (PiS):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, mam pytanie do przedstawiciela Biura Legislacyjnego, ponieważ, moim zdaniem, ta poprawka narusza zasady poprawnej legislacji. To jest projekt senacki. Jest to inicjatywa podjęta w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Jesteśmy po pierwszym czytaniu tego projektu. Z uzasadnienia poprawki wynika, że jest tam mowa o opinii biegłych. Faktycznie jest mowa o biegłych w art. 202a k.k.w., ale dotyczy to tylko opinii psychiatrów. Tymczasem w poprawce mamy do czynienia ze zmianą zupełnie innej ustawy. Inicjatywa jest słuszna, ale nie w tej nowelizacji. To powinno być osobna droga legislacyjna, a nie poprawka zgłoszona na tym etapie procedowania. Czy pan mecenas się ze mną zgadza?

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Pan poseł Borys Budka chciał jeszcze zabrać głos.

Poseł Borys Budka (PO-KO):

Mam takie samo pytanie do Biura Legislacyjnego. Pan poseł Andrzej Matusiewicz wyczerpał moje pytanie. Idea tej poprawki jest absolutnie słuszna, ale nie powinniśmy chodzić na skróty. Przecież mamy do rozpatrzenia projekt nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego i nagle postulujemy dokonanie zmian w Kodeksie postępowania karnego, do którego chcemy wprowadzić nową zasadę. Według mnie, wychodzi to absolutnie poza zakres przedłożenia. Trzeba taką regulację wprowadzić, ale w normalnym trybie, np. przedłożenia poselskiego lub przy okazji zmian w k.p.k. Idąc dalej tą drogą nie dochowamy żadnych elementarnych standardów pracy legislacyjnej. Zgłaszam sprzeciw, mimo że zgadzam się co do istoty sprawy. Jeżeli taki projekt wnioskodawcy przełożą w normalnym konstytucyjnym trybie, to myślę, że możemy go jak najbardziej uchwalić.

Poseł Waldemar Buda (PiS):

Proszę państwa, jako prawnik dostrzegam ten mankament. Uważam, że można by zrobić to lepiej. Jednak problem jest palący, ponieważ dotyczy spraw, które już trwają i taka potrzeba była od dawna sygnalizowana. Mając tego świadomość, podtrzymuję tę poprawkę.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Jaka jest opinia Ministerstwa Sprawiedliwości?

Dyrektor Departamentu Legislacyjnego Prawa Karnego MS Tomasz Darkowski:

Szanowni państwo, już padły głosy sygnalizujące związek funkcjonalny poprawki z treścią przepisów zawartych w poprawce. Mogę tylko powiedzieć, że w praktyce widoczne jest to jeszcze bardziej, gdyż jeżeli kierowany jest wniosek o zaopiniowanie przez biegłego, w tej chwili w szczególności przez biegłego psychiatrę, to biegli twierdzą, że nie mają czasu na sporządzenie opinii, ponieważ opinia jest mało płatna i jest czasochłonna. W czasie jej sporządzania biegły nie może zajmować się swoimi obowiązkami. Dlatego biegli odmawiają wykonania zlecenia, chociaż nie bardzo mogą, gdyż są zobowiązani do świadczenia usług na rzecz wymiaru sprawiedliwości. Jednak wtedy często robią tak,

że wyznaczają np. dwuletni termin sporządzenia opinii. Byliśmy wielokrotnie świadkami takich sytuacji.

Proszę zwrócić uwagę, że Trybunał Konstytucyjny w tym orzeczeniu, które ma być implementowane, wyraźnie podkreśla, że są dwie racje przemawiająca za taką zmianą w związku z niekonstytucyjnością obecnych rozwiązań. Po pierwsze, chodzi o zagwarantowanie obecności oskarżonego, którego ma dotyczyć postępowanie na posiedzeniu. Po drugie, TK zwraca uwagę na czas, tj. terminowość trwania całego postępowania. Jeżeli patrzymy na tę poprawkę od strony funkcjonalnej, to dla nas jest ona powiązana z treścią rozpatrywanego projektu i dlatego jest zasadna.

Więcej o praktyce może powiedzieć kolega z Prokuratury Krajowej.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Prosimy przedstawiciela Prokuratury Krajowej o zabranie głosu.

Zastępca dyrektora Biura Prezydialnego Prokuratury Krajowej Tomasz Szafrąński:

Pierwsza kwestia. Bardzo ważne jest to, że każdy z posłów, który zabierał dzisiaj głos w sprawie trybu prac nad poprawką podkreślał jej zasadność. Rzeczywiście, jest to niezwykle istotny problem, tym bardziej jeżeli chcemy zagwarantować, że maksymalnie ograniczymy okoliczności mające wpływ na wydłużenie postępowań karnych. Priorytet przyspieszenia postępowań karnych jest jednym z zasadniczych celów kolejnych nowelizacji naszych kodyfikacji.

W praktyce coraz częściej w orbicie zainteresowań wymiaru sprawiedliwości są sprawy o dużym stopniu złożoności np. sprawy gospodarcze, finansowe, które rzeczywiście wymagają sporządzania skomplikowanych, złożonych i czasochłonnych opinii. Rzeczywiście, taka możliwość wypłaty wcześniej biegłemu, choćby części wynagrodzenia, w sytuacji, gdy będzie on przez kilka miesięcy pozbawiony możliwości zajmowania się inną pracą z uwagi na ogrom materiału, który musi przeanalizować, staje się niezwykle istotna. Chodzi o to, żeby, jak powiedział dyrektor Darkowski, unikać tego rodzaju zachowań podejmowanych przez biegłych, które mają na celu uniknięcie sporządzania opinii w sytuacjach, kiedy im się to nie opłaca np. ze względu na zbyt długi okres od momentu podjęcia zlecenia do wypłaty wynagrodzenia, co jest sprzeczne z ich sytuacją osobistą.

W pełni podzielam pogląd, że między przedłożeniem a poprawką jest powiązanie funkcjonalne. W jakimś stopniu, jak wynika z przywołanego przez dyrektora Darkowskiego uzasadnienia wyroku TK, jest to także powiązanie merytoryczne. Moim zdaniem, procedowanie tej poprawki, skoro jesteśmy przed drugim czytaniem projektu, jest zasadne i nie uzasadnia zarzutu nieakceptowalnego naruszenia zasad procedury legislacyjnej. Wynika to z mojej świadomości i wiedzy na temat toku prac legislacyjnych nad wieloma nowelizacjami kodeksów w okresie ostatnich lat, a nawet ostatnich kilkunastu lat.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Jeszcze poseł Andrzej Matusiewicz chciał zabrać głos. Proszę bardzo.

Poseł Andrzej Matusiewicz (PiS):

Chciałem zwrócić jeszcze uwagę na taką okoliczność, że przecież na etapie procedowania projektu w Senacie przedstawiciele Ministerstwa Sprawiedliwości brali w nim udział. Jeżeli mieliśmy do czynienia z taką inicjatywą legislacyjną po wyroku TK i jednocześnie były inne istotne projekty, to te propozycje mogły zostać połączone. Regulamin Senatu na to zezwala. Można to było zrobić od razu, a nie dopiero na tym etapie procedowania. Dodam, że nie jest tak pierwszy raz.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy są jeszcze jakieś uwagi? Jakie stanowisko zajmuje w tej sprawie Biuro Legislacyjne?

Legislator Tomasz Czech:

Zostaliśmy w tej sprawie wywołani przez panów posłów do zabrania głosu w dyskusji. Mamy trochę inne zdanie w kwestii tego, czy ta poprawka wykracza, czy nie wykracza poza zakres przedłożenia. W naszej ocenie, pomimo tego co powiedział pan dyrektor Tomasz Darkowski i pan prokurator Tomasz Szafrąński, nie ma związku funkcjonalnego między tym, co jest zaproponowane w projekcie i tym, co Trybunał Konstytucyjny

zawarł w swoim wyroku a zgłoszoną teraz poprawką. Po pierwsze, poprawka wprowadza zmiany w Kodeksie postępowania karnego dotyczące nie tylko biegłych psychiatrów, ale wszystkich biegłych. Po drugie, poprawka wykracza poza zakres przedłożenia i może być nową inicjatywą ustawodawczą, gdyż w tym momencie narusza art. 118 i 119 Konstytucji RP.

Jeżeli chodzi o kwestie merytoryczne, to mieliśmy niestety zbyt mało czasu na jej przeanalizowanie i dokładne przyjrzenie się. Na gorąco można by tylko zwrócić uwagę na sformułowanie zawarte w § 1, dotyczące organu procesowego. Może trzeba byłoby przeanalizować, czy w tym przepisie nie wpisać, że jest to sąd czy też organ prowadzący postępowanie przygotowawcze. W § 2 jest natomiast użyte nieznanne w k.p.k. sformułowanie: „stosując § 1, organ wskazuje w postanowieniu...”. Są tutaj również drobne sprawy, które trzeba by było jeszcze dopracować.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy ktoś z Ministerstwa Sprawiedliwości odniesie się do tych uwag?

Zastępca dyrektora Biura Prezydialnego PK Tomasz Szafrąński:

Jeśli chodzi o zarzut, że poprawka dotyczy Kodeksu postępowania karnego, podczas gdy wykonujemy wyrok TK, uważam, że nie ma tutaj żadnego przeciwwskazania. Proszę zwrócić uwagę, że w art. 1 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego jest powiedziane, że w postępowaniu wykonawczym stosujemy przepisy Kodeksu postępowania karnego w zakresie nieuregulowanym w Kodeksie karnym wykonawczym. Dlatego przepisy k.k.w. i k.p.k. są ze sobą funkcjonalnie powiązane i to nie tylko w sposób subsydiarny, ale i bezpośredni. Chodzi o to, że k.p.k. jest stosowany w ramach postępowania wykonawczego.

Przyznam, że drugiej wątpliwości Biura Legislacyjnego nie do końca rozumiem. Przecież „organ procesowy”, to jest określenie jednoznaczne. Jest to dysponent postępowania władny do podejmowania decyzji w trybie art. 193 k.p.k, a więc wydawania postanowienia o powołaniu biegłego. Nie ma więc potrzeby, żeby w każdym przepisie, można powiedzieć, w szkolny sposób, to wyjaśniać. Stąd w postępowaniu przygotowawczym występuje prokurator i taka decyzja może być podejmowana przez każdy organ procesowy dysponujący przedmiotem procesu.

Legislator Sławomir Osuch:

Chciałbym uzupełnić wypowiedź mojego kolegi w kwestii wątpliwości natury konstytucyjnej, odnosząc się jednocześnie do słów pana prokuratora. Podtrzymujemy nasze stanowisko w tej sprawie. Art. 118 Konstytucji RP wskazuje podmioty, które są uprawnione do wykonywania inicjatywy ustawodawczej. Jest to również zawarte w art. 32 regulaminu Sejmu. Spójrzmy na materię proponowanej nowelizacji. Co jest przede wszystkim celem senackiego przedłożenia? Tym celem jest wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego. To, co państwo mówili o zakresie omawianej poprawki ma charakter ogólny. Pozostaje ona oczywiście w związku funkcjonalnym z senackim przedłożeniem. Przecież zawsze występuje związek funkcjonalny, ponieważ zakładamy, że system prawa jest harmonijny i niesprzeczny. Wszystko pozostaje w tym obszarze w związku funkcjonalnym. My jednak odnosimy się do tego, co w tym przypadku stanowi obojętne inicjatywy ustawodawczej. To, co powinno być przedmiotem odrębnej inicjatywy ustawodawczej próbuje się przy okazji zawrzeć w senackim projekcie nowelizacji k.k.w.

Należy też zwrócić uwagę na kwestię niezgodności zgłoszenia poprawki z art. 119 ust 1 Konstytucji RP, który dotyczy zasady trzech czytań projektów ustaw. Prokurator powiedział, że jesteśmy teraz przed drugim czytaniem projektu, czyli etap procedowania jest bardzo późny. Jest na ten temat bardzo bogate orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Wypracowano w nim takie podejście, że zawsze musimy brać pod uwagę cel, który przyświecał wnioskodawcy przedkładającemu projekt. Poprawki do projektu mogą, można powiedzieć, pójść w głębokość, ale nie w szerokość.

W związku z powyższym podtrzymujemy nasze wątpliwości co do zgłoszonej poprawki w kontekście art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 Konstytucji RP.

Legislator Tomasz Czech:

Wspomnę jeszcze o kwestii sformułowania „organ procesowy”. To pojęcie jest jak najbardziej znane Kodeksowi postępowania karnego i jest jasne, kto jest tym organem. Proszę jednak zwrócić uwagę na rozdział, którego dotyczy poselska poprawka, gdzie wyraźnie wskazuje się na sąd albo na organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, które decydują o wynagrodzeniu dla biegłych i specjalistów. Jak rozumiem, państwo chcecie dokonać zmian w regulacji tylko w stosunku do biegłych. Z tego co pamiętam, to te przepisy stosuje się odpowiednio do specjalistów. Mam tylko pytanie: Czy nie należałoby doprecyzować tę kwestię? Naturalnie, jest to poza uwagami natury konstytucyjnej i dotyczącymi wykroczenia poza zakres przedłożenia.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Głos chciał zabrać pan poseł Borys Budka. Proszę bardzo.

Poseł Borys Budka (PO-KO):

Z całym szacunkiem dla przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości i Prokuratury Krajowej, ale ich argumenty mnie nie przekonują. Uważam, że nie można iść na skróty. To tak jakbyśmy przy okazji prac nad senackim projektem zmienili w k.p.k. np. terminy wnoszenia środków odwoławczych, twierdząc, że przecież tam też jest mowa o możliwości zaskarżenia. Od trzech lat walczymy o rzetelną, profesjonalną legislację. Mieliście przecież państwo, z całym szacunkiem, o czym zresztą mówił pan poseł Matusiewicz, czas na zgłoszenie w Senacie odpowiedniej poprawki. Oczywiście, omawiana teraz poprawka pewnie przejdzie, ale będzie to kolejny przykład tego, że łamiemy ustalone zasady procedowania.

Mnie absolutnie nie przekonuje argument związku funkcjonalnego projektu z poprawką. Idąc tym tokiem rozumowania można przy okazji złożenia przez wnioskodawcę projektu nowelizacji jednego przepisu Kodeksu karnego wykonawczego, wyrzucić do góry nogami cały Kodeks postępowania karnego. Nie rozumiem, skąd bierze się ten pośpiech.

Czy jeżeli ta poprawka zostanie przyjęta, to zgodnie z ogólnymi zasadami będzie miała zastosowanie do już toczących się postępowań? Czy później będziecie jeszcze wnosić o dodanie przepisów przejściowych? Mówiono przecież tutaj, że czas nagli i jest w toku wiele takich postępowań. Jak zrozumiałem, poprawka będzie miała zastosowanie do wszystkich postępowań, które toczą się pod regulacjami Kodeksu postępowania karnego, a nie tylko do postępowań karnych wykonawczych i dotyczą osób objętych dyspozycją przepisów zawartych w senackim projekcie ustawy. Czy nowe regulacje będą, można powiedzieć, chwytaly w locie wszystkie toczące się postępowania? Przyznam szczerze, że nie pamiętam już tych regulacji w k.p.k. dotyczących objęcia nowymi regulacjami wszystkich toczących się postępowań. Może macie jeszcze państwo poprawkę dotyczącą stosowania tych przepisów od momentu ich uchwalenia.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Głos chce jeszcze zabrać pan poseł Waldemar Buda i pan prokurator Tomasz Szafranski. Proszę bardzo.

Poseł Waldemar Buda (PiS):

W poprawce nie ma żadnego przepisu przejściowego i te regulacje rzeczywiście będą miały zastosowanie do toczących się postępowań. Chciałbym jednak zwrócić uwagę, że jest to zawsze indywidualna decyzja organu procesowego podejmowana w konkretnym przypadku. Czyli, jak rozumiem, nie będzie to jakaś reguła.

Zastępca dyrektora Biura Prezydialnego PK Tomasz Szafranski:

Uzupełniając kwestie, na które zwrócił uwagę w swojej wypowiedzi pan poseł Borys Budka, chcę powiedzieć, że w mojej ocenie nie może być żadnej wątpliwości, że nie będzie to stosowane do czynności procesowych, które zaistniały przed wejściem w życie ustawy. Chodzi o zasadę *lex nova*, czyli chwytania prawa w locie. Jeżeli nie ma przepisu nakazującego działanie prawa wstecz, to regulacje stosuje się tylko i wyłącznie do nowych postępowań, czyli w tym przypadku do czynności prawnych w postaci powołania biegłego. Jest to uzasadnione.

Poseł Borys Budka (PO-KO):

Ale jeżeli trwa postępowanie i został w tej chwili powołany biegły, to czy te przepisy będą się do niego stosowały?

Zastępca dyrektora Biura Prezydialnego PK Tomasz Szafrąński:

Będą się stosowały, jeżeli zostanie powołany po ich wejściu w życie.

Poseł Borys Budka (PO-KO):

Albo będzie później wydane postanowienie o powołaniu biegłego.

Zastępca dyrektora Biura Prezydialnego PK Tomasz Szafrąński:

Moment rozpoczęcia nie jest ważny. Teoretycznie rzecz biorąc, może ono trwać nawet dziesięć lat.

Szanuję różne, wyrażone tutaj wątpliwości, choć w wielu przypadkach merytorycznie ich nie podzielam. Chcę jednak zwrócić uwagę, że przy ocenie tej poprawki należy wziąć pod uwagę, że ona nie nakłada żadnych obowiązków i nie narusza żadnych praw i wolności obywatelskich. To jest bardzo ważne. To jest poprawka mająca tylko wyłącznie dwa cele i dająca dwie korzyści. Daje ona korzyści biegłym oraz jest korzystna dla procesu karnego, a więc jest korzystna dla interesu publicznego, ponieważ daje możliwość szybkiego rozstrzygnięcia sprawy karnej.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Jeszcze pan poseł Andrzej Matusiewicz chciał zabrać głos i kończymy dyskusję.

Poseł Andrzej Matusiewicz (PiS):

Jak się wprowadza przepisy proceduralne, a to jest przepis proceduralny, to powinny być także przepisy intertemporalne. Jednak tych przepisów tu nie ma. Taka poprawka powinna mieć także przepis przejściowy.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Pan minister i pan prokurator zabrają jeszcze głos.

Podsekretarz stanu w MS Marcin Warchoń:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, bardzo proszę o poparcie tej poprawki. Tydzień temu wysłaliśmy projekt ustawy o biegłych sądowych, w którym zakładamy wprowadzenie wiele bardzo istotnych zmian m.in. certyfikację. Ten projekt był konsultowany ze środowiskiem biegłych zarówno w kraju, jak i poza jego granicami. Mamy o nim szereg opinii, w tym międzynarodowe. Przed chwilą otrzymałem analizę prawnoporównawczą wskazujących, jakie są regulacje w tym zakresie w Niemczech, Austrii, Francji i innych krajach. Reforma biegłych jest konieczna, ale do końca roku jest chyba tylko osiem lub dziewięć posiedzeń Sejmu. Procesy powinny być szybsze, a jednym z ich elementów jest opiniowanie przez biegłych.

Dzisiaj w dzienniku „Rzeczpospolita” można przeczytać, że proces Stefana W. rozbija się o procedury. Jest to bardzo dobry artykuł i polecam go państwu. Jest w nim mowa o analizie opiniowania przez biegłych kwestii poczytalności sprawcy oraz o sprawie zdolności do uczestniczenia w postępowaniu. Mamy więc problem z biegłymi, ponieważ często odmawiają przyjęcia zlecenia wykonania opinii. Wtedy trzeba prosić o to innego biegłego, czasami nawet trzeciego i kolejnego. Wynika to z braku zaliczki za wykonaną pracę. Zaliczkowanie wpływa na szybkość pracy. Kto najlepiej wie o tym? Najlepiej wie o tym sąd, który będzie mógł zdecydować o wypłacie takiej zaliczki. Nie musi jednak tego robić, podejmie taką decyzję, jeżeli zechce. Ale to jest motywacja i bodziec, a nie ma lepszej motywacji w tym przypadku niż pieniądze.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, mam nadzieję, że będziemy się mogli spotkać na tej sali i dyskutować o kompleksowym projekcie dotyczącym biegłych sądowych. Wysłałem go dwa tygodnie temu do wszystkich uczelni w kraju, m.in. do katedr kryminalistyki. Środowisko ekspertów już go ma i pierwsze opinie już do mnie spływają. Będę miał opinię o projekcie od pana prof. Widły i pani prof. Gruzy. Mam obietnice, że będą one gotowe już w przyszły poniedziałek. Rozpocznijmy dyskusję na temat biegłych, a to jest początek tej dyskusji. Dlatego bardzo proszę o zrozumienie

Zastępca dyrektora Biura Prezydialnego PK Tomasz Szafrąński:

Jeszcze raz odniosę się do wypowiedzi pana posła Andrzeja Matusiewicza. Nie jest prawdą, że zmiana procedury wymaga przepisów intertemporalnych. Wprost przeciwnie. Zmiany procedury karnej, jak najczęściej nie powinny mieć przepisów przejściowych. Powinny je mieć tylko wtedy, kiedy zmiany są kompleksowe i tak naprawdę dotyczą całego biegu postępowania. W tej sytuacji jest sprawą oczywistą, że część czynności mogłaby być przeprowadzana według starego stanu prawnego, a część według nowego, co byłoby niepożądane. Wtedy wprowadzamy zasadę działania starego prawa do zakończenia postępowania w pierwszej instancji. Jednak jeżeli jest zmieniany tylko jeden przepis proceduralny, to powinno być zasadą, że nie ma przepisów przejściowych. Przepis przejściowy może bowiem nakazać działanie prawa wstecz. Tutaj nie ma takiej potrzeby. Zasadą legislacyjną w tym zakresie jest, że, o ile się da, należy łapać w locie nowe regulacje i je stosować. Tutaj właśnie takie rozwiązanie ma miejsce.

Słuchając pana ministra Warchoła, nasunęła mi się jeszcze jedna myśl. Proszę zwrócić uwagę na dodatkowe uzasadnienie celowości przyjęcia poprawki. Chodzi o to, że przyjęcie tego rozwiązania zbliża proces karny do procesu cywilnego, w którym takie rozwiązanie funkcjonuje już od wielu lat. W procesie cywilnym zasadą jest wypłata zaliczki biegłemu na poczet wynagrodzenia. Ona rzeczywiście warunkuje podjęcie czynności przez biegłego. Oczywiście, w procesie karnym musimy prowadzić proces niezależnie od wszystkiego. Jednak zbliżenie w tym aspekcie obu procesów leży w interesie sprawności postępowań i w interesie rzetelnych, pracowitych biegłych.

Poseł Arkadiusz Myrcha (PO-KO):

Zgadzać się z tym, że w procesie cywilnym strona wnioskująca o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego musi wpłacić zaliczkę na poczet jego wynagrodzenia, to funkcjonuje i się sprawdza. Chciałbym tylko potwierdzić, że dobrze usłyszałem wypowiedź pana ministra Warchoła. Czy z uwagi na to, że do końca kadencji zostało już niewiele posiedzeń, istnieje ryzyko, że projekt ustawy dotyczący biegłych może nie zostać przez ten Sejm uchwalony? Czy dlatego teraz, przy okazji nowelizacji k.k.w., wprowadza się do niej poprawkę zawierającą najpilniej oczekiwane rozwiązanie dotyczące biegłych? Czy chodzi o załatwienie tej sprawy choć poprawka, nie można tego ukryć, że nie ma żadnego związku z procedowanym projektem ustawy, który powstał z inicjatywy Senatu? Czy tak to należy rozumieć?

Podsekretarz stanu w MS Marcin Warchoła:

Panie posle, jest związek z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Chodzi o detencje, o orzeczenie przez biegłych stanu poczytalności sprawcy. Żeby to orzekanie przebiegało sprawnie istnieje konieczność zdopingowania biegłych do sporządzania opinii o stanie zdrowia.

Powtórzę, że mam nadzieję, że będziemy tutaj już niedługo mówić o kompleksowej reformie funkcjonowania biegłych.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Apeluje o powstrzymanie krasomówstwa. Wszystkie argument zostały już przedstawione. Pan poseł Matusiewicz jako ostatni zabierze głos.

Poseł Andrzej Matusiewicz (PiS):

Pan minister nie mógł słyszeć wszystkich argumentów, bo nie był obecny na całym posiedzeniu. Jeżeli jest związek projektu ustawy z treścią poprawki, to dlaczego, gdy procedowano w Senacie to przedłożenie, Ministerstwo Sprawiedliwości nie zgłosiło tej poprawki? Przecież mogło ją zgłosić i Senat rozszerzyłby swój projekt i nie trzeba byłoby jej wносить dopiero teraz, już po pierwszym czytaniu.

Podsekretarz stanu w MS Marcin Warchoła:

Panie przewodniczący. Myśmy niedawno otrzymali na ten temat informacje. Ministerstwo nie jest organem procesowym. Jest nim Prokuratura Krajowa. Uzyskaliśmy sprawozdanie z różnych postępowań, gdzie występują tego typu sprawy i gdzie o sporządzenie opinii musi być proszonych niekiedy kilku biegłych. W wyniku analiz i diagnoz okazało się, że jest w przypadku opiniowania, w rozumieniu zmienianego art. 199a i 203

k.k.w., konieczność dokonania również zmiany w k.p.k. Informację z Prokuratury Krajowej otrzymaliśmy już po tym jak odbyło się posiedzenie w Senacie.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Zamykamy dyskusję na ten temat. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem zaproponowanej poprawki polegającej na dodaniu w k.p.k. art. 618fa? (5) Kto jest przeciw? (0) Kto się wstrzymał od głosu? (3) Dziękuję. Poprawka uzyskała akceptację Komisji.

Przechodzimy do rozpatrzenia art. 2 projektu, który stanowi, że ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Czy do tego artykułu są jakieś uwagi? Nie słyszę. Uznaję przepis za przyjęty.

Przechodzimy do głosowania nad całością projektu ustawy. Jeszcze Biuro Legislacyjne ma uwagę. Bardzo proszę.

Legislator Tomasz Czech:

W związku z przyjętą poprawką i przyjętymi rozwiązaniami prosimy o upoważnienie ogólne do dokonania oczywistych zmian w projekcie. Przepisy zawarte w poprawce trzeba by doprecyzować, co wymagałoby dłuższej pracy. Jednak moglibyśmy wprowadzić w niej oczywiste zmiany, takie jak np. przecinek. Konsekwencją przyjęcia poprawki będzie również zmiana tytułu projektu ustawy.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Upoważniam Biuro Legislacyjne do dokonania takich zmian. Przechodzimy do głosowania nad całością projektu ustawy. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem całości projektu ustawy? (5) Kto jest przeciw? (0) Kto się wstrzymał od głosu? (4) Przyjęliśmy projekt ustawy.

Przechodzimy do wyboru posła sprawozdawcy. Proponuję żeby został nim poseł Waldemar Buda. Czy wyraża zgodę?

Poseł Waldemar Buda (PiS):

Wyrażam zgodę.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Wobec braku innych zgłoszeń i braku sprzeciwu poseł Waldemar Buda został posłem sprawozdawcą.

Czy są jakieś inne wnioski? Pani poseł Barbara Bartuś chce zgłosić wniosek. Proszę bardzo.

Poseł Barbara Bartuś (PiS):

Dziękuję, panie przewodniczący. Wysoka Komisjo. Mam wniosek o dokonanie zmiany w prezydium Komisji. Ponieważ pan poseł Jacek Wilk, wiceprzewodniczący Komisji, nie bierze udziału w jej pracach proponuję jego odwołanie i powołanie na funkcję wiceprzewodniczącego pana posła Waldemara Budy. Pan poseł Waldemar Buda jest bardzo aktywny na forum naszej Komisji, a także Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Jest bardzo często w tych komisjach posłem sprawozdawcą, aktywnie uczestniczy w dyskusjach.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Wniosek został zgłoszony, ale regulaminowo może być on rozpatrzony najwcześniej po trzech dniach od momentu zgłoszenia, a najpóźniej po trzydziestu dniach po zgłoszeniu. Będziemy mogli go rozpatrzyć dopiero na następnym posiedzeniu Komisji.

Nie ma innych wniosków. Bardzo dziękuję. Zamykam posiedzenie Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach.